

lijk bij acht ton te laten. Met het bestuur had de Hoge Regering liever gezien dat met de Oranjezaal voor de kamer Amsterdam de daartoe bestemde 140 pakken textiel waren meegezonden, zodat de lading net als het Zeeuwse schip Huis te Boede op negen ton was uitgekomen. Nu zijn deze pakken teruggezonden en kwam de de lading niet uit op f 919.837-, zoals men op 7 november 1764 aan de kamer van Amsterdam heeft geschreven, maar op f 810.373. Hoewel de ervaring heeft geleerd dat de ruimen van de schepen van de kamer Zeeland, en ook die van de kamer Enkhuizen, inderdaad groter zijn dan die van de schepen van de kamer Amsterdam, is een verschil van 140 pakken textiel toch wat groot. Bovendien zegt het bestuur dat de Huis te Boede nog best wat meer lading had kunnen meenemen. [fol. 1356] De gecommiteerden voor de afvaart van deze schepen hebben gecontroleerd of deze nalatigheid aan slechte stuwage was te wijten, maar het bestuur heeft hen wel verweten dat het achterlaten van deze textiel niet aan het bestuur van Kaap de Goede Hoop is gemeld. Dat zou dan onderzoek naar de ware reden hebben kunnen doen. In het vervolg moet het bestuur deze gecommiteerden het achterlaten van textiel wel laten rapporteren. Volgens de brief van het bestuur van 28 februari 1765 waren de equipagemeester Lucas Jurriaansz. Zuijdland c.s. van mening dat de vier retourschepen niet voldoende onderzwaarte hadden. Op grond van een rapport van het hoofd van de zeemacht Nicolaas Houtingh is op 11 juni 1765 besloten om te blijven bij de besluiten van 11 augustus 1761 en 6 juni 1763 om de retourschepen via Bengalen als ballast 100.000 pond rivierstenen mee te geven om daar, exclusief het sapanhout, met duizend zakken salpeter, of 150.000 pond, te worden aangevuld. [fol. 1357] Als de equipagemeester en de commandanten van de desbetreffende en andere aanwezige schepen het evenwel wegens de conditie van de schepen nodig vinden meer ballast mee te geven, dan is dit toegestaan. Daartoe is met het retourschip Schagen behalve 100.000 lb aan stenen voor de eigen onderlaag, nog eens 50.000 lb aan stenen meegegeven. Om de redenen genoemd in de brief van het bestuur van 28 februari 1765, is goedgekeurd dat van 200.000 lb peper in de Oranjezaal en Huis te Boede steeds 50.000 lb is gelicht. Anders zouden daarvoor te Batavia in retourschepen goederen die niet voor de handel waren, gebruikt moeten worden. Wegens de geringe hoeveelheid salpeter die de Engelsen anders dan verwacht hadden afgestaan, kon het bestuur niet de voorkeur geven aan de bestelling voor Azië boven die uit Nederland. Daarom is echter bevolen om, als de Aziatische bestelling niet geheel valt uit te voeren, [fol. 1358] in ieder geval 2000 zakken naar Batavia te zenden en daarnaast aan de bestelling uit Ceylon de voorkeur te geven. Eveneens volgens de brief van 28 februari 1765 heeft het bestuur naast de eerder vertrokken Schoonzicht de Hoop als tweede schip voor Ceylon bestemd om de totale bestelling van rijst over te brengen. Dat was gezien de noodzaak en de omstandigheden juist. Maar de late verschepping met de 's-Gravenzande van de hele partij opium naar Batavia was niet passend. Maar daar de rijst voor Ceylon, en vooral de laatste partij wel f 4,3,8 de 100 pond, of wel ruim rsd 66,- het last, heeft gekost, is het bestuur bericht dat het bestuur op Ceylon werd bevolen geen rijst meer uit Bengalen te bestellen. Mocht dat toch noodzakelijk zijn dan moest daarvoor een schip naar Bengalen gestuurd worden, waarmee dan tevens de salpeter voor Ceylon meegestuurd moet worden. [fol. 1359] Anders moet het vervoer verdeeld over de schepen naar Batavia geschieden. Om belemmering van het vervoer van opium te voorkomen, moet men alles wat is verworven zo vroeg mogelijk met de eerste schepen naar Batavia verzenden. Reeds in de brief van 18 maart 1765 is opgedragen om die schepen eind december of begin januari naar Noord-Coromandel te laten vertrekken om daar de textiel op te halen, die na het vertrek van de schepen die naar Coromandel waren gezonden was achtergebleven. Daarna moeten ze uit alle kantoren tot aan Nagapattinam de nog aanwezige textiel meenemen. Vervolgens dient de daarna nog aanwezige opium, en wat nog voor de bestelling voor Azië voor handen is, met het tweede schip verzonden te worden, waarvoor de uit Nederland komende Welgelegen en de IJsselmonde, die uit Batavia zal komen, gebruikt moeten worden. In de generale missiven van 8 mei en 20 oktober 1765 is al bericht dat er vier retourschepen via Bengalen zullen gaan [fol. 1360] en hoe dan de retourzendingen over de kamers,